

ALICJA STACH

VI Europejski Kurs Podstaw Aerobiologii (SECBA) w Poznaniu

W dniach 7–13 sierpnia 2003 r. odbył się w Poznaniu VI Europejski Kurs Aerobiologii (SECBA) pod auspicjami Międzynarodowego Stowarzyszenia Aerobiologów (IAA – *International Association for Aerobiology*).

Honorowy patronat nad kursem sprawował minister zdrowia, Leszek Sikorki. Komitetowi Naukowemu przewodniczył prof. Frits Spieksma z Holandii (Lejda), a Organizacyjnemu prof. dr hab. Wojciech Silny z Akademii Medycznej w Poznaniu.

Poprzednie kursy aerobiologiczne odbywały się w Austrii (Krems 1993), w Holandii (Lejda 1995), w Wielkiej Brytanii (Worcester 1997), w Hiszpanii (Córdoba 1999) i Włoszech (Perugia 2001). Wybór Poznania na miejsce organizacji VI edycji kursu wynikał po pierwsze z chęci zlikwidowania białej plamy na mapie monitoringu europejskiego, jaką stanowi Polska i przylegające do wschodniej granicy kraje. Po drugie stanowił dowód uznania za zaangażowanie Poznania w problematykę aerobiologiczną. Propozycję zorganizowania kursu w Poznaniu otrzymałam od prof. Fritsa Spieksmy podczas IV ECBA w 1999 r. w Kordobie. Społeczność aerobiologiczna Europy o miejscu i terminie kursu została poinformowana podczas II Europejskiego Sympozjum Aerobiologicznego w Wiedniu w 2000 r.

Kurs prowadzili doświadczeni wykładowcy z Europy (prof. Frits Spieksma – Holandia, prof. Jean Emberlin – Wielka Brytania, prof. Carmen Galan – Hiszpania, prof. Giuseppe Frenquelli – Włochy, prof. Siegfried Jäger – Austria) i zaproszone do współpracy osoby z Polski: prof. Elżbieta Weryszko-Chmielewska z Katedry Botaniki Akademii Rolniczej w Lublinie, dr hab. Magdalena Czarnecka-Operacz i dr Alicja Stach z Ośrodka Diagnostyki Chorób Alergicznych Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. W 24-osobowej grupie studentów byli przedstawiciele: Austrii, Chorwacji, Francji, Holandii, Jugosławii, Serbii i Czarnogóry, Estonii, Litwy, Łotwy, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Pakistanu i Polski. Należy podkreślić, że wielu studentów – uczestników kursu, posiadało stopień doktora nauk biologicznych. Na prośbę prof. Fritsa Spieksmy asystentkami kursu były osoby z Polski, które uczestniczyły we wcześniejszych edycjach europejskich kursów, tj. dr Idalia Kasprzyk z Uniwersytetu Rzeszowskiego, dr Małgorzata Góra z Uniwersytetu Gdańskiego, dr Dorota Myszkowska i mgr Danuta Stępalska z Uniwersytetu Jagiellońskiego. W grupie asystentów była również mgr Andreja Seliger ze Słowenii (Ljubljana), która przygotowała preparaty porównawcze *Ambrosia* i *Olea* dla wszystkich uczest-

ników kursu. Pozostałe preparaty porównawcze w liczbie ~600 sztuk przygotowała dr Idalia Kasprzyk z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Studenci mieli do dyspozycji zestawy preparatów porównawczych pyłku omawianych roślin, które po zakończeniu kursu zabierali ze sobą. Wiele pracy w przygotowanie materiałów kursowych, przygotowanie materiałów do ćwiczeń i wykładów, przygotowanie tekstu wykładów do druku włożyły: dr Magdalena Ratajczak – pełniąca rolę sekretarza kursu, dr Alicja Stach, mgr Magdalena Józefiak oraz studentka wolontariuszka Agata Gieldon. Większość materiałów przygotowano w Zakładzie Geomorfologii Instytutu Badań Czwartorzęd i Geoekologii, dzięki życzliwości kierownika prof. dr hab. Bolesława Nowaczyka.

Dzięki staraniom prof. Wojciecha Silnego i dr hab. Magdaleny Czarneckiej-Operacz zajęcia odbywały się w *Collegium Anatomicum*, gdzie uczestnicy kursu mieli do dyspozycji dobrze wyposażoną salę wykładową i laboratorium z torem wizyjnym. O powodzeniu kursu decydowała również wysoka jakość mikroskopów, które wypożyczyła nam firma mikroskopowa Zeiss, reprezentowana przez pana mgr. Grzegorza Kołodzieja.

Ceremonia otwarcia kursu odbyła się w budynku Uniwersytetu w *Collegium Minus* w Sali Lubrańskiego. Po uroczystym otwarciu kursu, powitaniu gości przez prof. Wojciecha Silnego, kurs otworzył prof. Frits Spieksma. W imieniu władz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza przemówili JM Prorektor prof. dr hab. Bronisław Marciniak, a w imieniu Akademii Medycznej – JM Prorektor prof. dr hab. Wojciech Dyszkiewicz.

Wśród zaproszonych gości byli m.in. Waldemar Witkowski – wojewoda wielkopolski oraz Stanisław Bobrzyk – dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania, dziekani: do spraw nauki Wydziału Biologii UAM – prof. dr hab. Maria Kaczmarek, Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM – prof. dr hab. Tadeusz Strykiewicz oraz kierownik Zakładu Geomorfologii prof. dr hab. Bolesław Nowaczyk.

Szczególnymi gośćmi na uroczystości były prekursory polskiej aerobiologii z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie: prof. dr hab. Krystyna Obtułowicz z *Collegium Medicum* oraz prof. dr hab. Kazimierz Szczepanek z Instytutu Biologii, ich

Fot. 1. Wykładowcy w trakcie zajęć. Od lewej: prof. F. Spieksma, prof. S. Jäger i prof. G. Frenguelli, prof. C. Galan, dr A. Stach

zasługi podkreśliła w swym wystąpieniu dr hab. Magdalena Czarnecka-Operacz.

Program kursu był bardzo intensywny, przedstawiono następujące zagadnienia: *Aerobiology, aerodynamics and pollen sampling* – J. Emberlin, *Pollen structure and morphology* – G. Frenguelli, *Airborne mould spores of allergenic importance* – F.Th.M. Spieksma, *Meteorological aspects of particle dispersal* – J. Emberlin, *Pollen development, biology and function* – E. Weryszko-Chmielewska, *Plant taxonomy and nomenclature* – S. Jäger, *Basic microscopy, calculating the field of view, scanning of slides, sources of error* – G. Frenguelli, *Allergy and pollinosis* – M. Czarnecka-Operacz, *Basic statistics applied to aerobiology* – C. Galan, *The European Pollen Information System (epi), Data bank (EAN), Web sites and forecasting* – S. Jäger, *Quality control in aerobiological networks* – C. Galan, *The use of Hirst volumetric trap, preparation of drums and slides* – A. Stach.

Podczas ćwiczeń studenci zapoznali się z budową ziaren pyłku 22 najsilniej uczulających roślin w Europie oraz zarodników 10 uczulających grzybów. Zajęcia odbywały się od 9.00 do 19.00, z przerwami na posiłki, czasami studenci zostawali

w laboratorium pod opieką asystentów do godziny 21.00. Należy podkreślić wielkie zaangażowanie wszystkich uczestników kursu. Kurs kończył 2-stopniowy egzamin, w pierwszym etapie wszyscy uczestnicy badali skład jakościowy i ilościowy aeroplanktonu na szkiełkach dobowych przygotowanych do egzaminu (były to dobowe preparaty z Lejdy, Worcester oraz Poznania). Ten etap egzaminu oceniała komisja w składzie: S. Jäger, F. Spieksma, A. Stach. W drugim etapie egzaminu, każdy student indywidualnie przy mikroskopie oznaczał pyłek taksonów wskazanych przez egzaminatorów (J. Emberlin, C. Galan, E. Weryszko-Chmielewska). 10 osób uczestniczyło w poszerzonej sekcji grzybowej i dodatkowy egzamin przeprowadził dla nich F. Spieksma.

Tradycją kursów aerobiologicznych jest umożliwienie uczestnikom kontaktu z historią, kulturą i naturą kraju, w którym przebywają, co przy tak intensywnym programie kursu udaje się częściowo zrealizować podczas jednodniowych wycieczek. Uczestnicy SECBA mieli okazję w niedzielę, 10 sierpnia 2003 r., wziąć udział w wycieczce Szlakiem Piastowskim, poprzez Ostrów Lednicki, Gniezno, Trzemeszno do Biskupina. Wszyscy otrzymali specjalnie w tym celu przygotowane przewodniki *The natural and cultural values of Szlak Piastow-*

Fot. 2. Uczestnicy kursu w trakcie zajęć praktycznych

ski (*Piast Route*), autorstwa dr. Juliana Chmiela, dr. Zbigniewa Celki, dr. Magdaleny Ratajczak i dr. Alicji Stach. Aspekty botaniczne zwiedzanych obszarów przybliżyli uczestnikom: dr Julian Chmiel z Zakładu Taksonomii Roślin Instytutu Biologii UAM oraz mgr Danuta Stępalska z Instytutu Botaniki UJ w Krakowie, a zagadnienia fizyczno-geograficzne dr Magdalena Ratajczak z Zakładu Geomorfologii IBCziG UAM. W czasie wycieczki, oprócz niewątpliwych uroków Szlaku Piastowskiego, podziw wykładowców wzbudził fakt, że studenci podczas jazdy autobusem, oprócz podziwiania widoków pilnie studiowali notatki z wykładów i ćwiczeń.

Pożegnalny bankiet odbył się w niecodziennej atmosferze Poznańskiej Palmiarni, co spotkało się z ogromnym aplauzem uczestników, którzy ze względu na napięty program kursu, nie mieli wcześniej okazji podziwiać piękna zgromadzonych tam okazów. Nastrój w Palmiarni uświetniła kapela *U Brody*, wykonując regionalne i międzynarodowe utwory na niezwykłych instrumentach.

Profesor F. Spieksma i pozostali wykładowcy bardzo wysoko ocenili przygotowanie do kursu. O powodzeniu kursu świadczą wyniki uzyskane przez studentów, zdaniem prof. F. Spieksmy i prof. S. Jägera najwyższe w historii dotychczas-

sowych kursów, co zostało podkreślone podczas III Europejskiego Sympozjum Aerobiologicznego odbywającego się w Wielkiej Brytanii w Worcester (30.08–4.09.2003).

Przygotowanie i przeprowadzenie kursu na tak wysokim poziomie nie byłoby możliwe, gdyby nie zaangażowanie prof. Wojciecha Silnego i dr hab. Magdaleny Czarnieckiej-Operacz w zdobywaniu środków finansowych na organizację kursu.